

<https://annerambergs.wordpress.com/2019/01/18/det-ar-klart-vi-ska-skriva-under-karnvapenkonventionen/>

Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Rambergs blogg
18 jan -19.

Det är klart vi ska skriva under kärnvapenkonventionen

Alla vet att jorden står inför existensiella utmaningar. Kärnvapenupprustning, klimatförändringar och den utbredda fattigdomen utgör idag reella hot mot vår fortlevnad. Vem ska stoppa den utveckling som för närvarande ser ut att kunna ödelägga vår planet och skapa förutsättningar för kaos och krig?

Förra året tilldelades International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, ICAN, Nobels fredspris för sitt outtröttliga arbete. Ett resultat av detta arbete resulterade i FN;s konvention om kärnvapenförbud, som förbjuder kärnvapen globalt. 122 av FN;s medlemsstater röstade för konventionen, däribland Sverige. Konventionen träder ikraft när 50 länder undertecknat och ratificerat konventionen.

Det finns för närvarande fem erkända kärnvapenstater. Dessa är USA, Storbritannien, Frankrike, Kina och Ryssland. Till dessa kommer Indien, Pakistan, Israel och Nord-Korea. Dessa länder innehar cirka 15 000 kärnvapen. (Många uppskattar antalet till över 20 000). Dessa vapen är kapabla att förrinta världen flera gånger om. Sprängkraften är tusentals gånger starkare än för 73 år sedan när de första atombomberna fälldes över Japan. Ett fullskaligt kärnvapenkrig idag skulle utplåna mänskligheten. Även ett begränsat kärnvapenkrig skulle sannolikt leda till massdöd och allvarlig klimatpåverkan med svältkatastrofer som följd.

Tyskland, Belgien Italien och Nederländerna förvarar amerikanska kärnvapen på sitt territorium. Tillsammans med kärnvapenmakterna bojkottade dessa länder förhandlingarna

som syftade till att införa ett förbud mot kärnvapen. Detta är från förnuftbaserade och humanitära utgångspunkter svårt att förstå, inte minst när man betänker att 340 000 människor hade avlidit fem år efter att atombomberna 1945 fällts över Hiroshima och Nagasaki.

Internationella domstolen i Haag gav 1996 en s.k. Advisory opinion som förpliktade alla kärnvapenstater att inleda förhandlingar i syfte att reducera antalet kärnvapen. Bakgrunden var en fråga från FNs generalförsamling till domstolen, om hot eller användning av kärnvapen under några omständigheter var tillåtna under internationell rätt. Utlåtandet är inte rättsligen bindande, men det utgör ett tolkningsdatum om vad som måste uppfattas som gällande folkrätt.

Haag- domstolens 14 ledamöter var eniga i sin vädjan till staterna att förhandla in "good faith" i syftet att nedrusta alla kärnvapen. När det gällde lagligheten av kärnvapen kom domstolen (11-3) fram till att det saknades förbud mot hot om och användning av kärnvapen. Beträffande frågan om hot eller användning kunde anses strida mot internationell rätt och internationell humanitär rätt rådde stor oenighet. 7 domare röstade för att så var fallet. En av dessa fann att det skulle kunna vara lagligt under extrema förhållanden och i självförsvar. 7 domare röstade emot, varav två av ledamöterna ansåg att förslaget inte gick tillräckligt långt. De ansåg att användning av kärnvapen eller hot därom utgör ett brott mot grundläggande principer i internationell rätt och representerar en negering av de mänskliga hänsyn som ligger till grund för den humanitära rätten. Fem ansåg att hot eller användning av kärnvapen inte stred mot internationell rätt.

Internationella domstolens budskap har inte tagits ad notan. Istället pågår sedan flera år en kapprustning mellan i första hand USA och Ryssland av den redan gigantiska kärnvapenarsenalen. President Obama beslutade redan 2016 om en betydande satsning på modernisering av kärnvapenprogrammet, vilket den nuvarande presidenten har vidareutvecklat. Till detta kommer att, inte minst USA, har

bedrivit starka påtryckningar på länder, däribland Sverige, att inte skriva på och ratificera Kärnvapenkonventionen, vid äventyr att det försvarspolitiska samarbetet annars skulle riskeras. Även Ryssland, Frankrike och Storbritannien har verkat för att förhindra att avtalet skrivs på. Som en följd härav tillsatte regeringen 2017 en utredning för att analysera konsekvenserna för Sveriges vidkommande vid ett undertecknande och en ratificering av konventionen. Utredningen har idag lämnat sitt förslag-att vi inte ska skriva under. Enligt min mening är det ägnat att förvåna.

Såväl biologiska som kemiska vapen har förbjudits i bindande avtal, liksom klusterbomber och anti-personella minor. I dessa sammanhang har Sverige varit mycket aktivt i syfte att värna skyddet för civilbefolkningen.

Jag har personligen mycket svårt att förstå varför vi inte med kraft ska verka för att Sverige skriver under och ratificerar Kärnvapenkonventionen. Konventionens genomförande kommer att ta tid. Men, det är inget argument för att avstå. Acceptans av konventionen skall inte betingas av att vi åter en gång tvingas uppleva kärnvapenkrigets fasor. Vi bör handla nu. Och konventionens normerande effekten ska inte underskattas.